

## **ВІДГУК**

**на творчий мистецький проєкт**

**аспіранта творчої аспірантури**

**кафедри оперно-симфонічного диригування**

**Національної музичної академії імені П. І. Чайковського**

**МАКІЄНКА СТЕПАНА ВІКТОРОВИЧА**

**«ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОГО  
ПОЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАМЕРНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ МУЗИКИ  
(НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ ЛЕВКА КОЛОДУБА, ЮРІЯ ШЕВЧЕНКА,  
ЗОЛТАНА АЛМАШІ)**

поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтва

за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

**Актуальність теми творчого мистецького проєкту та обґрунтованість його положень.** Робота Макієнка Степана Вікторовича присвячена аналізу жанрово-стильових особливостей української музики, створеної для камерного складу оркестру, який здійснюється крізь призму творчості видатних композиторів Левка Колодуба, Юрія Шевченка та Золтана Алмаші. Актуальність даної теми є безсумнівною, адже українська музична культура, зокрема інструментальна камерна музика в умовах сьогодення набуває все більшої затребуваності в композиторській творчості та у виконавській сфері, тож потребує глибокого осмислення та сучасних інструментів інтерпретації, які сприятимуть її більшій популяризації та інтеграції у міжнародний культурний контекст.

Сьогодні у воєнний час ми споглядаємо підйом інтересу до української музики та українського мистецтва у світі, що проявляється у двох аспектах: з одного боку це прагнення українських митців інтегруватись у міжнародний контекст та відповідати його творчим запитам, а з іншого – гостра потреба донести та розповсюдити у міжнародній спільноті національні ідеї та цінності, які є гостроактуальними та культурно-засадничими в суспільному житті нашої спільноти. Тому творчий обмін та взаємодія суто національних

тенденцій із загальноєвропейським художніми цінностями, становлять відмінну складову сучасної української музичної культури.

Вважаємо, що мистецький проєкт Степана Макієнка знаходиться у річищі означених культурних тенденцій та є гостроактуальним, адже твори, які становлять його творчий та науковий базис є яскравим прикладом поєднання національного та загальнокультурного підходів у музиці. Матеріалом дослідження стає творчість Левка Колодуба, Юрія Шевченка та Золтана Алмаші, композиторів різних генерацій, кожен з яких має свій унікальний вклад у розвиток української музики.

У науковому обґрунтуванні мистецького проєкту автор застосовує комплексний підхід до аналізу жанрових та стильових особливостей, використовуючи як традиційні, так і сучасні методи музикознавчого дослідження. Один із найважливіших аспектів роботи – визначення загальних національно-стильових тенденцій музики для камерного оркестру у їхніх зв'язках із національними витоками та у взаємодії з колективним досвідом багатонаціональної музичної культури.

Науково обґрунтування творчого мистецького проєкту має чітку та ясну будову – складається зі вступу, двох розділів, висновків та великого переліку використаних джерел (127 позицій). Автор використовує системний підхід, аналізуючи твори на декількох рівнях: структурному, жанрово-стильовому та інтерпретаційному. Такий підхід дозволяє розкрити багатогранність творів для камерного оркестру як окремої галузі камерно-інструментальної музики, виявити її специфічні змістовні риси та особливості.

У першому розділі роботи приділено увагу теоретичним питанням. У підрозділі 1.1 висвітлюється історична ретроспектива формування камерного складу оркестру у загально-європейському контексті розвитку інструментальної музики.

У підрозділі 1.2. пропонується авторський погляд на національні особливості розуміння музики для камерних оркестрових складів, що у другій половині ХХ ст. знайшли особливе втілення у жанрі камерної



*симфонії як нарівні із камерно-ансамблевою музикою стала новою* платформою для втілення філософських, психологічних та соціальних аспектів у музичній творчості.

У підрозділі 1.3 розглядається поняття «інтерпретація» в загальнонауковому контексті художньої творчості та безпосередньо в музично-виконавській діяльності диригента, що неможливо без розуміння композиторського та виконавського стилів, а також розуміння жанрових особливостей творів, написаних для різних варіантів камерного складу оркестру (залучення солістів, розширення ударної групи тощо).

Головним об'єднуючим фактором, що постає домінуючим у творчому проєкті Степана Макієнка є питання національного стилю, як синтезу стійких та перехідних ознак у безперервному розвитку вітчизняної культури – поєднання фольклорної основи із найкращими професійними здобутками сучасності. Тож другий розділ роботи, де презентовано аналітичний диригентсько-виконавський підхід підсумовує художнього виконавський досвід автора проєкту та висвітлює особливості інтерпретації та адаптації для сучасної аудиторії «Сім українських пісень» та «Туровські пісні для камерного оркестру» Л. Колодуба, «Ми Є!» та «Три українських пісні для струнного оркестру» Ю. Шевченка, а також «Передчуття кохання», Елегія «РеФаРеФа» та «Місто Марії» З. Алмаші.

Степан Вікторович розкриває жанрові та стильові особливості згадуваних творів, виявляє характерні риси, притаманні кожному з композиторів окремо, підкреслюючи їх внесок у розвиток української інструментальної музики. Другий розділ роботи становить основну цінність обґрунтування, адже містить детальний аналіз творів, який дозволяє детально зануритись у особливості композиційної конструкції, встановити зв'язок композиторської внутрішньої технології із художньо-змістовним наповненням розглянутих творів, відповідно дозволяє краще розуміти шляхи інтерпретативно-виконавської реалізації у розкритті глибини музичного вираження в камерній оркестровій музиці, демонструючи багатство і

різноманітність української музичної спадщини.

Тому вважаємо, що результат даного дослідження матиме вагомим практичне значення для виконавців (як диригентів так і оркестрантів), педагогів та студентів музичних навчальних закладів, адже аналіз творів, пропонує в дослідженні надається вперше, що становить його безперечну наукову новизну.

**Відповідність публікацій і мистецьких апробацій темі творчого мистецького проєкту.** Матеріали наукового обґрунтування творчого мистецького проєкту Макієнка Степана Вікторовича апробовано на чотирьох міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях та круглих столах, а також висвітлено у двох статтях у наукових фахових виданнях, затверджених ДАК МОН України в галузі «Мистецтвознавство» (1. Макієнко С. Композиторська інтерпретація державного гімну України в творах українських композиторів. Українське музикознавство, 2023, вип. 49. С. 112-121. 2. Макієнко С. Стильова самобутність інструментальної творчості Ю. Шевченка на прикладі «Трьох українських пісень для струнного оркестру». Аспекти історичного музикознавства, 2023, вип. XXXIII (33). С. 156-172).

**Рівень виконання творчого мистецького проєкту.** Концерт-презентація мистецького проєкту «Музика незламних» на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва відбувся 20 червня 2024 року на сцені Хмельницької обласної філармонії. У програмі прозвучали твори Л. Колодуба («Сім українських пісень» та «Туровські пісні для камерного оркестру»), Ю. Шевченка («Ми Є!», «Батярські пісні» для скрипки та струнного оркестру, «Три українських пісні для струнного оркестру») та З. Алмаші («Місто Марії»), М. Скорик «Іспанський танок». Представлена на захист концертна програма відрізняється цілісністю, стилістичною змістовною єдністю. Відмінною рисою стає фольклорна складова обраних творів та стилістична спорідненість композиторів у підході до розуміння фольклорного матеріалу. Диригентові вдалося поєднати твори композиторів різних генерацій в єдиний



цикл, в якому головною об'єднуючою рисою стала національна музична ідея, що свідчить про професійне розуміння особливостей формування концертного репертуару диригентом. Популяризація творчості українських композиторів та молодих українських виконавців є одним із ключових напрямків діяльності диригента С. Макієнка та простежується і в інших його концертних програмах.

Отже відповідність здійсненого творчого проєкту С. Макієнка та запропонованого ним теоретичного обґрунтування не викликає суттєвих зауважень. Висновки наукового дослідження відображають загальний зміст роботи та корелюються із його творчо-практичною складовою, а сам текст роботи відповідає принципам академічної доброчесності.

Однак, хотілося окреслити дискусійне поле в рамках даного дослідження.

У сучасній практиці та у вітчизняних джерелах існує певна термінологічна невизначеність щодо того, що саме є «камерним оркестром». Дуже часто під цією номінацією розуміється штатна одиниця творчої установи, колектив, склад якого може варіюватися від суто струнного складу до малого симфонічного оркестру. У вашому теоретичному обґрунтуванні (підрозділ 1.1) Ви також не приділяєте окрему увагу струнному оркестру, як представнику галузі камерно-інструментальної музики, зосереджуючись на виокремленні лінії розвитку симфонічного оркестру загалом як складу для виконання масштабних форм та камерного оркестру, як складу, призначеного для інших типів музичних жанрів. Проте у вашому мистецькому проєкті більшою мірою задіяний струнний склад оркестру, який історично мав дещо інший, непослідовний шлях розвитку та став самостійним лише о ХІХ столітті. Для сучасного композитора відмінність камерного оркестру (як політембрового) та струнного оркестру (як монотембрового) становить досить суттєву різницю, адже сучасний композитор заздалегідь планує оркестровку, ієрархію планів, голосів. Тому маємо наступні питання.

1. Чи вважаєте Ви струнний оркестр окремим класом інструментальної камерної музики чи ви не схильні до такого відмежовування? Будь ласка, обґрунтуйте вашу позицію.

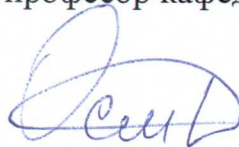
2. Чи так само ви відносите до камерного складу оркестру великі інструментальні консорти та оркестри барокового типу?

3. Які специфічні відмінності та складності у практичній діяльності диригента зустрічались вам при взаємодії виключно зі струнним складом?

Поставлені питання спрямовані мають уточнити дослідницьку позицію здобувача, та не мають применшити його позитивні досягнення, презентовані творчим проєктом та його науковим обґрунтуванням, що демонструє високий рівень компетентності та освіченості в галузі предмета дослідження здобувачем.

Усе зазначене дозволяє зробити висновок про те, що творча та науково-дослідницька складові запропонованого Степаном Вікторовичем Макієнком мистецького проєкту «Жанрово-стильові особливості інтерпретаційного поля української камерно-інструментальної музики (на прикладі творів Левка Колодуба, Юрія Шевченка, Золтана Алмаші) виконані на високому професійному рівні та відповідають вимогам МОН щодо кваліфікаційного рівня доктора мистецтв. А отже, Степан Макієнко заслуговує на присудження ступеня доктора мистецтв за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво».

Заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри оперно-симфонічного диригування  
НМАУ імені П. І. Чайковського



ОСМАНОВ Д. М.

Кандидат мистецтвознавства,  
доцент кафедри теорії музики та композиції  
Одеської національної музичної  
академії імені А.В. Нежданової



Майденберг-Тодорова К. І.



Підпис Майденберг-Тодорова К. І.





1. Чи вважаєте Ви струнний оркестр окремим класом інструментальної камерної музики чи ви не схильні до такого відмежовування? Будь ласка, обґрунтуйте вашу позицію.

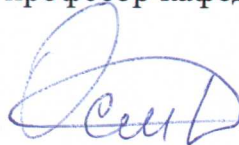
2. Чи так само ви відносите до камерного складу оркестру великі інструментальні консорти та оркестри барокового типу?

3. Які специфічні відмінності та складності у практичній діяльності диригента зустрічались вам при взаємодії виключно зі струнним складом?

Поставлені питання спрямовані мають уточнити дослідницьку позицію здобувача, та не мають применшити його позитивні досягнення, презентовані творчим проєктом та його науковим обґрунтуванням, що демонструє високий рівень компетентності та освіченості в галузі предмета дослідження здобувачем.

Усе зазначене дозволяє зробити висновок про те, що творча та науково-дослідницька складові запропонованого Степаном Вікторовичем Макієнком мистецького проєкту «Жанрово-стильові особливості інтерпретаційного поля української камерно-інструментальної музики (на прикладі творів Левка Колодуба, Юрія Шевченка, Золтана Алмаші) виконані на високому професійному рівні та відповідають вимогам МОН щодо кваліфікаційного рівня доктора мистецтв. А отже, Степан Макієнко заслуговує на присудження ступеня доктора мистецтв за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво».

Заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри оперно-симфонічного диригування  
НМАУ імені П. І. Чайковського

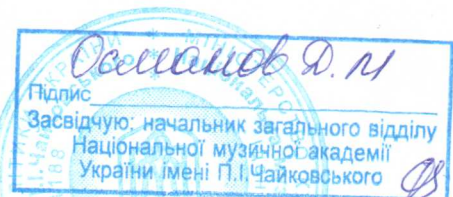


ОСМАНОВ Д. М.

Кандидат мистецтвознавства,  
доцент кафедри теорії музики та композиції  
Одеської національної музичної  
академії імені А.В. Нежданової



Майденберг-Тодорова К. І.



Підпис Майденберг-Тодорова К. І.

ВІДДІЛ  
КАДРІВ